

De andere Russische onderwereld

De getekende reportages van **Victoria Lomasko** zullen op velen amateuristisch en te schetsmatig overkomen, maar dit soort bezwaren verdwijnen als sneeuw voor de zon zodra je haar bundel **Other Russias** begint te lezen. Hierin tekent ze verhalen op van mensen die over het algemeen buiten het zicht blijven van de Russische én westerse massamedia, verhalen die een ontluisterend beeld geven van de Russische federatie tijdens de Poetin-jaren.

Boven: 'Heb je de zegen van een geestelijke om mij te tekenen?'
Onder: 'De dagen dat de grote trucks stoppen met rijden: 20 februari tot...', reportage over stakende vrachtwagenchauffeurs

'Is Moskou de naam van een persoon of van een stad?' vraagt de lerares aan haar leerling in een hoofdstuk over een wegwijnend dorps-schooltje. 'Een straat,' antwoordt de 10-jarige Sasha overtuigd, waarmee we in één klap zijn verplaatst naar een uithoek van het land dat ook lang na de versplintering van de Sovjet-Unie nog te groot en te grillig lijkt voor centraal gezag.

In elk geval lijkt het Kremlin zich niet te bekommeren om dorpjes als Nikolskoye en Krapivna, maar ook niet om problemen dicht bij het Rode Plein, zoals de zaak van de Moskouse supermarkt waar jarenlang hele gezinnen als slaaf gehouden en gemarteld werden. De winst gebruikte de eigenares om politie om te kopen. Activisten en journalisten die zich vrijwillig inzetten voor de slachtoffers en die bewijsmateriaal verzamelen moeten leren leven met serieuze bedreigingen.

Prostitutie, stakingen, verkiezingsfraude, oneerlijke rechtszaken: het zijn geen vrolijke onderwerpen die Lomasko vastlegt en toch zijn haar verhalen goed te verteren. Haar lijntekeningen en korte, begeleidende teksten draaien niet om de zaken heen en ze houdt de situaties persoonlijk en herkenbaar, ook voor westerse lezers. Ze lijkt snel een vertrouwde band op te kunnen bouwen met zowel slachtoffers als daders, bijvoorbeeld met de skinhead uit haar tekenklasje in de jeugdgevangenis, die een verontrustende tekening maakt over een racistisch straatgevecht.

Terwijl de rest van de wereld alleen oog lijkt te hebben voor de oorlogen over de grens waarin het Kremlin zich verweekt, verlegt Lomasko de aandacht naar de talloze kleine binnenlandse oorlogjes. Zoals de protesten voor het behoud van twee parken in Moskou, die zonder inspraak moeten wijken voor een Russisch-Orthodoxe kerk en een luxe appartementengebouw.

'Voorlopig houden we vol als Leningrad tijdens het beleg, maar de staat heeft meer middelen

en meer geduld,' verzucht een actievoerende bewoner. Zijn strijd lijkt op die rond het publieksmonument voor de vermoorde oppositieleider Boris Nemtsov. Sympathisanten die het dag en nacht bewaken zijn niet opgewassen tegen intimidierende 'religieuze ordediensten' en andere nachtelijke ploegjes die het met bloemen omringde portret telkens weer weten te verwijderen.

Hoewel de schuldvraag vaak in het midden blijft, suggereert Lomasko dat conflicten tussen burgers uit de hand lopen door al dan niet opzettelijke nalatigheid van de overheid. Hierin toont ze zich, in de betere Russische traditie, als een verslaggever die activisme niet schuw. Als tot tekenaar

Victoria Lomasko:
een hart voor schoonheid

bekeerd conceptueel kunstenaar doet ze lacherig over haar naar westers model gevormde kunstopleiding; die achtergrond gebruikt ze vooral om haar werk in het westen te tonen. Uit haar recente expositie met muurschilderingen in het Pushkin House in Londen blijkt dat ze de juiste snaar weet te raken in de kunstwereld. Daarnaast is ze bezig met het onder de aandacht brengen van oude kunst uit voormalige Sovjetstaten die geweerd werd uit de Russische kunstgeschiedenis en nu praktisch vergeten is. Hieruit blijkt dat ze wel degelijk een hart voor schoonheid heeft, wat sceptici ook mogen beweren. (MARINUS DE RUITER)

VICTORIA LOMASKO –
OTHER RUSSIAS
(Penguin, 320 pag, € 20,00)

